

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi D. B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 1414/21,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 września 2023 r.,

**1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem
Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 1414/21
nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu
posiedzenia w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt.**

UZASADNIENIE

Pismem z 28 czerwca 2023 r. D. B. (dalej jako: „Skarżący”), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 1414/21. Skargę wniesiono „w związku z długotrwałym, znacząco przekraczającym granice tego, czego można oczekiwać od aparatu wymiaru sprawiedliwości w prawdziwie demokratycznym i sprawnie funkcjonującym państwie prawa okresem

oczekiwania na rozpoznanie sprawy D. B. prowadzonej obecnie w Wydziale III Sądu Apelacyjnego w Krakowie” (s. 1). Dalej wskazano m.in., że całkowity okres prowadzenia postępowania wynosi już kilka lat. Znamienny jest zwłaszcza okres oczekiwania na wyznaczenie pierwszej rozprawy przed Sądem II instancji – Sądem Apelacyjnym w Krakowie, w którym to okresie, zdaniem Skarżącego, wystąpiła przewlekłość.

Dalej zwrócono uwagę, że sprawa wpłynęła do Sądu II instancji w sierpniu 2021 r. Do dnia dzisiejszego w sprawie nie wydarzyło się absolutnie nic, co uzasadniałoby tak długotrwały okres oczekiwania na podjęcie realnych działań przez Sąd. W okresie pomiędzy październikiem 2021 r. a datą wniesienia skargi nie podjęto żadnej czynności w sprawie.

W skardze nie sformułowano żadnych konkretnych żądań czy wniosków.

Pismem z 18 sierpnia 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie (dalej: „Prezes SA”), złożył odpowiedź na skargę, wnosząc o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania – o przyjęcie niskiej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes SA wskazał m.in., że 11 sierpnia 2021 r. do III Wydziału tutejszego Sądu wpłynęła apelacja Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach z 9 czerwca 2021 r., V U 2911/19, w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Tego samego dnia, tj. 11 sierpnia 2021 r., sprawę zarejestrowano pod sygn. III AUa 1414/21, a 12 sierpnia 2021 r. wylosowano przez SLPS sędziego sprawozdawcę. Po przeprowadzeniu postępowania międzyinstancyjnego akta zostały przekazane na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. W dniu 10 stycznia 2022 r. z uwagi na odejście z Wydziału sędziego sprawozdawcy został wylosowany nowy sędzia sprawozdawca i jego zarządzeniem z 7 grudnia 2022 r. akta zostały skierowane na kalendarz spraw oczekujących na rozpoznanie terminu rozprawy wobec wniosku zawartego w treści apelacji o rozpoznanie sprawy na rozprawie. W dniu 19 kwietnia 2023 r. wpłynęło pismo pełnomocnika Skarżącego o wyznaczenie terminu rozprawy z uwagi na pogarszającą się sytuację zdrowotną Skarżącego. W dniu 20 kwietnia 2023 r. Przewodniczący Wydziału zarządził rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu i przekazał akta sędziemu referentowi.

W dniu 5 lipca 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła skarga D. B. na przewlekłość postępowania, która postanowieniem Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 2023 r., I NSP 164/23, została odrzucona.

W dniu 4 sierpnia 2023 r Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych przekazał do tut. Sądu oryginał skargi D. B., podpisanej przez profesjonalnego pełnomocnika, zarejestrowanej pod sygn. akt I NSP 155/23, celem nadania jej prawidłowego biegu.

Termin rozprawy apelacyjnej w sprawie nie został jeszcze wyznaczony.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w skardze, Prezes SA wskazał m.in. na wyjątkowo trudną sytuację kadrową III Wydziału Sądu Apelacyjnego w Krakowie, szczegółowo ją opisując (s. 2-3).

W konkluzji odpowiedzi na skargę Prezes SA podniósł, że zważywszy na sytuację kadrową III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a także pozostałych Wydziałów tutejszego Sądu, ograniczenie możliwości delegowania sędziów z innych sądów, rozmiar obciążeń sędziów oraz okoliczności wskazane w treści swego pisma – wnosi o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania,

należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szzechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 11 sierpnia 2021 r. (k. 102 akt sądowych). Sąd prowadził następnie tzw. postępowanie międzyinstancyjne, m.in. wzywając pełnomocnika Skarżącego do uzupełnienia braków formalnych apelacji (k. 104 i n. akt sądowych). W dniu 19 kwietnia 2023 r. do Sądu wpłynęło pismo pełnomocnika Skarżącego, w którym wniesiono o możliwie najpilniejsze wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej – w związku z pogarszającą się sytuacją zdrowotną Skarżącego (k. 123 i n. akt sądowych). Zarządzeniem z 20 kwietnia 2023 r. (k. 148 akt sądowych) zdecydowano o rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu. Do chwili wydania niniejszego postanowienia przez Sąd Najwyższy termin rozprawy apelacyjnej nie został wyznaczony. Innymi słowy, od ponad dwóch lat (sierpień 2021 r. – chwila obecna) apelacji nie rozpoznano, a nawet nie wyznaczono w sprawie terminu rozprawy odwoławczej.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w odpowiedzi na skargę (takich jak m.in. braki kadrowe Sądu Apelacyjnego w Krakowie), niewyznaczenie terminu rozpoznania sprawy przez okres ponad dwóch lat narusza standard rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Działając na zasadzie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu posiedzenia w niniejszej sprawie w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt. Wskazany przepis ustawy pozwala na wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę co do istoty stosownych zaleceń – z urzędu.

Natomiast w braku zawarcia w skardze stosownych wniosków czy żądań, niemożliwym było przyznanie Skarżącemu sumy pieniężnej od Skarbu Państwa (w tym wypadku od Sądu Apelacyjnego w Krakowie). Zgodnie z art. 12 ust. 4 zd. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika sądowego – od komornika sądowego, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. W tym zakresie Sąd Najwyższy nie mógł więc działać z urzędu. Podobnie, nie zasądzono na rzecz Skarżącego kosztów postępowania – wobec braku ujęcia odpowiedniego żądania w treści skargi.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]